

434.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O MJENICI

("Sl. list RCG", br. 45/05 od 28.07.2005)

Prolašavam Zakon o mjenici, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na četvrtoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2005. godini, dana 21. jula 2005. godine.

Broj: 01- 765/2

Podgorica, 25. jula 2005. godine

Predsjednik Republike Crne Gore

Filip Vujanović, s.r.

ZAKON

O MJENICI

PRVI DIO

OSNOVNE ODREDBE

Opšta odredba

Član 1

Ovim zakonom uređuje se sadržaj i forma mjenice, mjenične radnje i način poslovanja mjenicom.

Značenje pojedinih izraza

Član 2

Pojedine riječi i izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) akcept je mjenična radnja kojom neko treće lice (trasat ili intervenijent) svojim potpisom potvrđuje da prihvata isplatu mjenične obaveze;
- 2) amortizacija je postupak oglašavanja nestale mjenice za amortizovanu radi ostvarenja mjeničnih prava;
- 3) aval je mjenično jemstvo;

- 4) dospelost je svojstvo naplativosti mjenice;
- 5) indosament je posebna izjava kojom indosant (prenosilac) prenosi ispravu na indosatara (novog imaooca);
- 6) intervencija je mogućnost akceptiranja i isplate mjenice od strane trećeg lica, umjesto nekog od mjeničnih dužnika;
- 7) sticanje bez osnova je neosnovano sticanje dobiti za radnje propuštene radi održavanja mjeničnih prava ;
- 8) preinačenje mjenice je mogućnost preinačenja nekog sloga na mjenici;
- 9) protest je javna isprava izdata od strane suda u kojoj se potvrđuje da su preduzete određene radnje za naplatu mjenice i očuvanje mjeničnih prava;
- 10) regres je obeštećenje imaooca u slučaju kada mjenica nije plaćena o dospelosti, na vrijeme i prije dospelosti;
- 11) trasirana mjenica je bezuslovni uput da se plati određena svota novca.

DRUGI DIO

TRASIRANA MJENICA

Glava I

IZDAVANJE I OBLIK TRASIRANE MJENICE

Član 3

Trasirana mjenica sadrži:

- 1) oznaku, napisanu u samom slogu isprave, da je mjenica na jeziku na kome je sastavljena;
- 2) bezuslovni uput da se plati određena svota novca;
- 3) ime lica koje treba da plati (trasat);
- 4) označenje dospelosti;
- 5) mjesto gdje plaćanje treba da se izvrši;
- 6) ime lica kome se ili po čijoj naredbi mora platiti (remitent);
- 7) označenje dana i mjesta izdavanja mjenice;
- 8) potpis lica koje je mjenicu izdalo (trasant).

Član 4

Isprava koja ne sadrži bilo koji od elemenata iz člana 3 ovog zakona ne vrijedi kao trasirana mjenica, osim u slučajevima određenim u st. 2, 3 i 4 ovog člana.

Trasirana mjenica u kojoj nije označena dospelost smatra se kao mjenica po viđenju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mjesto plaćanja, a ujedno i kao mjesto trasatovog prebivališta, ono mjesto koje je naznačeno pored trasatovog imena.

Trasirana mjenica na kojoj nije naznačeno mjesto izdavanja smatra se da je izdata u mjestu koje je označeno pored trasantovog potpisa.

Član 5

Trasirana mjenica može da glasi po naredbi samog trasanta. Trasirana mjenica se može vući (trasirati) i na trasanta. Trasirana mjenica se može izdati (trasirati) za račun trećeg lica.

Član 6

Trasirana mjenica može biti plativa u mjestu prebivališta trećeg lica, bilo u mjestu u kome trasat prebiva, bilo u kojem drugom mjestu (domicilna trasirana mjenica).

Član 7

U trasiranoj mjenici, plativoj po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju, trasant može odrediti da svota označena u mjenici nosi kamatu. Odredba o kamati u drugoj trasiranoj mjenici smatra se kao da nije napisana.

Kamatna stopa mora da se naznači u mjenici, a ako se to ne učini, odredba o kamati smatra se kao da nije napisana.

Kamata teče od dana izdavanja mjenice ako nije drukčije označeno.

Član 8

Ako je mjenična svota napisana slovima i brojevima, u slučaju neslaganja vrijedi svota napisana slovima.

Ako je mjenična svota napisana više puta slovima ili više puta brojevima, onda vrijedi najmanja svota.

Član 9

Iako se na mjenici nalaze potpisi lica koja su nesposobna da se mjenično obavežu ili lažni potpisi ili potpisi izmišljenih lica ili potpisi koji iz bilo kojeg drugog razloga ne obavezuju lica koja su potpisala mjenicu ili u ime kojih je ona potpisana, ipak su obaveze ostalih potpisnika punovažne.

Član 10

Ko se na mjenici potpiše kao zastupnik drugoga, mada za to nije bio ovlašćen, lično je po mjenici obavezan, a ako je platio, ima ista prava koja bi imao zastupani. Isto se primjenjuje i na zastupnika koji je prekoračio svoje ovlašćenje.

Član 11

Trasat odgovara da će mjenica biti akceptirana i isplaćena.

Trasat se može osloboditi odgovornosti za akcept, a svaka odredba kojom bi se oslobađao odgovornosti za isplatu smatra se kao da nije napisana.

Glava II

INDOSAMENT

Član 12

Svaka mjenica, i onda kad nije izričito trasirana po naredbi, može se prenijeti indosamentom.

Mjenica u koju je trasant stavio riječi: "Ne po naredbi" ili drugi izraz koji ima isto značenje može se prenijeti samo u obliku i sa dejstvom običnog ustupanja (cesije).

Mjenica se može indosirati na trasata, bilo da je on akceptirao ili ne, na trasanta ili na bilo kojeg drugog obveznika. Ova lica mogu je i dalje indosirati.

Član 13

Indosament mora biti bezuslovan. Svaki postavljeni uslov smatra se kao da nije napisan.

Djelimičan indosament je ništav.

Indosament na donosioca vrijedi kao blanko indosament.

Član 14

Indosament se mora napisati na mjenici ili na listu koji je za mjenicu vezan (alonž) i mora biti potpisan od indosanta.

Indosament ne mora označavati korisnika, a može se sastojati i iz samog potpisa indosanta (blanko indosament), u kom slučaju indosament, da bi bio punovažan, mora biti napisan na poleđini mjenice ili na alonžu.

Član 15

Indosamentom se prenose sva prava koja proističu iz mjenice.

Kada je indosament neispunjen (blanko) imalac mjenice može:

- 1) ispuniti blanko indosament svojim imenom ili imenom drugog lica;
- 2) dalje indosirati mjenicu blanko ili na ime drugog lica;
- 3) predati mjenicu trećem licu, ne ispunjavajući blanko indosament niti stavljajući nov indosament.

Član 16

Indosant odgovara da će mjenica biti akceptirana i isplaćena, osim ako je u indosamentu drukčije određeno.

Indosant može zabraniti da se mjenica dalje indosira i u tom slučaju ne odgovara licima na koja bi mjenica kasnije bila indosirana.

Član 17

Lice koje drži mjenicu smatra se za njenog zakonitog imaoaca ako svoje pravo dokaže neprekinutim nizom indosamenata. Isto pravilo važi i kada je posljednji indosament blanko iz člana 13 stav 3 ovog zakona. U pogledu ovog dokazivanja precrtani indosamenti smatraju se da ne postoje. Kad iza blanko indosamenta dolazi drugi indosament, smatra se da je potpisnik drugog indosamenta stekao mjenicu blanko indosamentom.

Lice koje je, bilo kakvim događajem, lišeno mjenice, lice koje drži mjenicu i koje je svoje pravo dokazalo na način utvrđen stavom 1 ovog člana, nije dužno da mjenicu preda, osim ako je steklo zlonamjerno ili je pri sticanju postupilo s velikom nepažnjom.

Član 18

Lica protiv kojih je stavljen zahtjev da ispune svoje obaveze iz mjenice ne mogu prema njenom imaoocu isticati prigovore koji imaju osnove u njihovim ličnim odnosima sa trasantom ili sa kojim ranijim imaoцем mjenice, osim ako je sadašnji imalac mjenice, prilikom njenog sticanja, svjesno postupio na štetu dužnika.

Ako je mjenica, koja je u vrijeme izdavanja bila nepotpuna, naknadno ispunjena protivno postojećem sporazumu, povreda postojećeg sporazuma ne može se prigovoriti imaoцу mjenice, osim ako je stekao zlonamjerno ili ako je pri sticanju mjenice postupio s velikom nepažnjom.

Član 19

Kad indosament sadrži napomenu "vrijednost za naplatu", "za inkaso", "kao punomoćje" ili bilo koju drugu napomenu koja znači nalog, imalac mjenice može vršiti sva prava koja iz nje proističu, ali mjenicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Mjenični obveznici u slučaju iz stava 1 ovog člana mogu istaći prema imaoцу mjenice samo prigovore koji se mogu istaći prema indosantu.

Nalog sadržan u indosamentu iz stava 1 ovog člana (indosament punomoćje) ne prestaje usljed smrti nalagodavca niti usljed gubitka njegove poslovne sposobnosti.

Član 20

Kad indosament sadrži napomenu "vrijednost za obezbjeđenje", "vrijednost za zalogu" ili bilo koju drugu napomenu koja podrazumijeva zalaganje, imalac mjenice može vršiti sva prava koja iz nje proističu, ali mjenicu može indosirati samo kao prenos punomoćja.

Mjenični obveznici u slučaju iz stava 1 ovog člana ne mogu istaći protiv imaooca mjenice prigovore koji imaju osnova u njihovim ličnim odnosima sa indosantom, osim ako je imalac, stičući mjenicu, svjesno postupio na štetu dužnika.

Član 21

Indosiranje poslije dospelosti proizvodi isto dejstvo kao i indosiranje prije dospelosti, ali indosiranje poslije protesta zbog neisplate ili poslije proteka roka određenog za podizanje takvog protesta proizvodi samo dejstvo običnog ustupanja.

Nedatirani indosament smatra se učinjenim prije proteka roka određenog za podizanje protesta, dok se ne dokaže suprotno.

Glava III

AKCEPTIRANJE

Član 22

Imalac trasirane mjenice, kao i lice koje mjenicu samo drži, može mjenicu, sve do dospelosti, podnijeti na akceptiranje trasatu u mjestu njegovog prebivališta.

Član 23

U svakoj trasiranoj mjenici trasant može da naredi da se mjenica podnese na akceptiranje, sa naznakom ili bez naznake roka za akceptiranje.

Trasant može zabraniti da se mjenica podnese na akceptiranje, osim kad je u pitanju trasirana mjenica plativa kod trećeg lica ili u mjestu različitom od mjesta u kome trasat prebiva ili kad je u pitanju trasirana mjenica na određeno vrijeme po viđenju.

Trasant može narediti i da se mjenica ne podnosi na akceptiranje prije određenog vremena.

Svaki indosant može narediti da se trasirana mjenica podnese na akceptiranje, sa naznakom ili bez naznake roka za akceptiranje, osim kad je trasant u mjenici zabranio da se ona podnosi na akceptiranje.

Član 24

Mjenica trasirana na određeno vrijeme po viđenju mora se podnijeti na akceptiranje u roku od jedne godine od dana izdavanja.

Trasant može rok iz stava 1 ovog člana skratiti ili odrediti duži.

Rokove iz st. 1 i 2 ovog člana indosanti mogu skratiti.

Član 25

Trasant može zahtijevati da mu se mjenica podnese još jedanput sutradan poslije prvog podnošenja na akceptiranje. Zainteresovana lica mogu se pozvati na to da taj zahtjev nije ispunjen samo onda kad je zahtjev zabilježen u protestu.

Imalac mjenice nije dužan da mjenicu koju podnosi na akceptiranje ostavi kod trasata.

Član 26

Akcept se piše na samoj mjenici. Izražava se riječju "priznajem", "primljena", "prihvaćena" ili drugom riječju koja ima isto značenje, akcept potpisuje trasat. Kao akcept vrijedi i sam trasatov potpis kad je stavljen na lice mjenice.

Kad je trasirana mjenica plativa na određeno vrijeme po viđenju ili kad na osnovu naročitog naređenja ima da se podnese na akceptiranje u određenom roku, onda akcept mora biti datiran danom kada je dat, osim ako imalac mjenice zahtijeva da se datira danom kada je mjenicu podnio na akceptiranje. Ako se akcept ne datira, imalac mjenice, da bi održao svoja regresna prava protiv indosanata i trasanta, mora taj propust da ustanovi blagovremeno podignutim protestom.

Član 27

Akcept mora biti bezuslovan, ali trasat može da ga ograniči na jedan dio mjenične svote.

Svako drugo u akceptu sadržano odstupanje od elemenata mjenice jednako je odbijanju akcepta. Ipak je akceptant obavezan prema sadržini svoga akcepta.

Član 28

Kad je u mjenici trasant kao mjesto plaćanja označio neko mjesto različito od onoga u kome trasat prebiva, ne imenujući lice kod koga treba da se izvrši isplata (domicilijat), onda trasat prilikom akceptiranja može označiti to lice. Kad se to ne učini smatra se da se akceptant obavezao da sam plati u mjestu plaćanja.

Ako je mjenica plativa u mjestu trasatovog prebivališta, trasat može prilikom akceptiranja označiti adresu u tom mjestu gdje će se isplata izvršiti (platište).

Član 29

Akceptom se trasat obavezuje da mjenicu plati o dospelosti.

Ako mjenica ne bude plaćena, njen imalac, pa i trasant, ima na osnovu mjenice pravo na neposrednu tužbu protiv akceptanta za isplate iz čl. 49 i 50 ovog zakona.

Član 30

Smatra se da je trasat odbio akceptiranje mjenice ako je napisani akcept precrtao prije nego što je mjenicu vratio. Dok se ne dokaže suprotno smatra se da je akcept precrtan prije nego što je mjenica vraćena.

Ukoliko je trasat pisano izvijestio imaooca mjenice ili bilo kojeg potpisnika da je mjenicu akceptirao, trasat je prema njima obavezan po sadržini datog akcepta.

Glava IV

AVAL

Član 31

Isplata mjenice može se za cijelu mjeničnu svotu ili za izvjestan njen dio obezbijediti avalom (mjeničnim jemstvom).

Aval može dati treće lice ili neko od potpisnika mjenice.

Član 32

Aval se daje na mjenici ili na alonžu i potpisuje ga avalista.

Aval se izražava riječima "per aval", "kao jemac", "kao poruk" ili drugim izrazom istog značenja.

Za davanje avala dovoljan je potpis na licu mjenice, osim ako je u pitanju potpis trasata ili trasanta.

Iz avala treba da se vidi za koga je dat. Ako se to ne vidi, važi kao da je dat za trasanta.

Član 33

Avalista odgovara onako kako odgovara onaj za koga jemči.

Obaveza avaliste vrijedi i ako je obaveza za koju jemči ništava iz drugog razloga osim zbog formalnog nedostatka.

Kad isplati mjenicu avalista stiče pravo iz mjenice protiv onoga za koga je jemčio, kao i protiv onih koji su ovome po mjenici odgovorni (pravo na regres).

Glava V

DOSPJELOST

Član 34

Mjenica se može izdati:

- po viđenju;
- na određeno vrijeme po viđenju;
- na određeno vrijeme od dana izdavanja;
- na određeni dan.

Ništave su mjenice u kojima je dospelost drukčije naznačena, kao i mjenice sa više dospelosti.

Član 35

Mjenica po viđenju plativa je čim se podnese. Mjenica se mora podnijeti na isplatu u roku od jedne godine od dana izdavanja. Trasant može odnosni rok skratiti ili odrediti duži. Odnosne rokove indosanti mogu skratiti.

Ukoliko je trasant naredio da mjenica plativa po viđenju ne smije biti podnijeta na isplatu prije naznačenog vremena, rok za podnošenje počinje teći od naznačenog vremena.

Član 36

Dospelost mjenice na određeno vrijeme po viđenju izračunava se prema danu akcepta ili prema danu protesta.

Kad protest nije podignut, onda se u pogledu akceptanta smatra da je nedatirani akcept stavljen posljednjeg dana roka predviđenog za podnošenje na akceptiranje.

Član 37

Mjenica koja glasi na jedan ili više mjeseci od dana izdavanja ili od viđenja dospijeva odgovarajućeg dana u onom mjesecu kada treba da se izvrši isplata. Ako u tom mjesecu nema odgovarajućeg dana, onda mjenica dospijeva posljednjeg dana istog mjeseca.

Ako mjenica glasi na jedan ili više cijelih mjeseci i polovinu mjeseca od dana izdavanja ili od viđenja, onda se najprije računaju cijeli mjeseci.

Ako je dospelost određena za početak, za polovinu (sredinom januara, sredinom februara, itd.) ili za kraj mjeseca, onda se pod tim izrazima podrazumijevaju: prvi, petnaesti ili posljednji dan mjeseca.

Izrazi "osam dana" ili "petnaest dana" ne znače jednu ili dvije sedmice, nego punih osam ili petnaest dana.

Izraz "pola mjeseca" znači rok od petnaest dana.

Član 38

Kad je mjenica plativa na određeni dan u mjestu u kome ne važi isti kalendar koji važi u mjestu izdavanja, danom dospelosti smatra se dan određen po kalendaru koji važi u mjestu plaćanja.

Kad se mjenica plativa na određeno vrijeme od dana izdavanja trasira iz jednog mjesta na neko drugo mjesto i kad u tim mjestima ne važe isti kalendari, dan izdavanja dovodi se na dan koji mu odgovara u kalendaru važećem u mjestu plaćanja, pa se prema tome određuje dospelost.

Rokovi za podnošenje mjenice računaju se prema odredbi stava 2 ovog člana, osim ako iz posebne odredbe u mjenici ili bitnih elemenata mjenice proizilazi drukčija namjera.

Glava VI

PLAĆANJE

Član 39

Mjenica plativa na određeni dan ili na određeno vrijeme poslije dana izdavanja ili viđenja mora se podnijeti na isplatu bilo na sam dan plaćanja, bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim.

Kad se mjenica podnese nosiocu platnog prometa, smatra se da je podnijeta na isplatu.

Član 40

Prilikom plaćanja mjenice trasat može zahtijevati da mu je imalac preda sa potvrdom na mjenici da je isplaćena.

Imalac mjenice ne može odbiti djelimičnu isplatu.

U slučaju djelimične isplate trasat može zahtijevati da se djelimična isplata zabilježi na mjenici i da mu se uz to izda priznanica.

Član 41

Imalac mjenice ne može se prinuditi da primi isplatu prije dospelosti mjenice.

Trasat koji plaća mjenicu prije dospelosti čini to na svoj rizik i štetu.

Lice koje plati mjenicu o dospelosti punovažno je oslobođen obaveze, osim ako je to učinio zlonamjerno ili iz velike nepažnje. Lice koje plati mjenicu o dospelosti dužno je da ispita pravilnost niza indosamenata, ali ne i istinitost potpisa indosanata.

Član 42

Kad je mjenica plativa u novcu koji nije u upotrebi u mjestu plaćanja, mjenična svota može se platiti novcem koji je u upotrebi po vrijednosti koji ima na dan dospelosti. Ako je dužnik u

zakašnjenju, imalac mjenice može, po svom izboru, tražiti da se mjenična svota isplati domaćim novcem po kursu koji važi bilo na dan dospelosti bilo na dan isplate.

Vrijednost stranog novca određuje se po propisima koji važe u mjestu plaćanja, ali trasant može odrediti da se svota koju treba platiti obračuna po kursu određenom u mjenici.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana ne primjenjuju se kada je trasant odredio da se isplata izvrši u novcu označenom u mjenici (odredba efektivne isplate u stranom novcu).

Odredbe st. 2 i 3 ovog člana primjenjuju se ukoliko nijesu u suprotnosti sa važećim valutnim i deviznim propisima.

Ako je mjenična svota označena u novcu koji ima isti naziv, ali različitu vrijednost u zemlji u kojoj je mjenica izdata i u onoj gdje je plativa, smatra se da se imao u vidu novac mjesta plaćanja.

Član 43

Ako se mjenica ne podnese na isplatu u roku koji je označen u članu 39 ovog zakona, svaki dužnik je ovlašćen da mjeničnu svotu položi u mjestu plaćanja kod nadležnog suda, a ako u mjestu plaćanja nema suda, kod nadležnog organa jedinice lokalne samouprave na trošak, rizik i štetu imaoaca mjenice.

Glava VII

REGRES ZBOG NEAKCEPTIRANJA I ZBOG NEISPLATE

Član 44

Imalac mjenice može vršiti regres protiv indosanata, trasanta i ostalih obveznika:

- 1) o dospelosti;
- 2) ako mjenica nije plaćena u cjelosti ili djelimično;
- 3) prije dospelosti:
 - ako je akceptiranje odbijeno, bilo potpuno, bilo djelimično;
 - ako je, prije ili poslije akceptiranja, otvoren stečaj, odnosno likvidacija nad imovinom trasata ili ako on obustavi plaćanja, pa iako ta obustava i ne bi bila utvrđena sudskom odlukom ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspješno;
 - ako je otvoren stečaj, odnosno likvidacija nad imovinom trasanta mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje.

Član 45

Djelimično ili potpuno odbijanje akceptiranja, kao i djelimično ili potpuno odbijanje isplate mora se utvrditi javnom ispravom (protest zbog neakceptiranja ili zbog neisplate).

Protest zbog neakceptiranja mora se podići u rokovima određenim za podnošenje na akceptiranje. Ako je u slučaju predviđenom članom 25 stav 1 ovog zakona mjenica bila podnesena prvi put posljednjeg dana roka, protest se može podići još i sutradan.

Protest zbog neisplate mjenice plative na određeni dan ili na određeno vrijeme od dana izdavanja ili viđenja mora se podići jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za danom plaćanja mjenice. Ako je u pitanju mjenica plativa po viđenju, onda se protest mora podići prema odredbi stava 2 ovog člana o podizanju protesta zbog neakceptiranja.

Kad je podignut protest zbog neakceptiranja, onda nije potrebno mjenicu podnijeti na isplatu niti podići protest zbog neisplate.

Ako, prije ili poslije akceptiranja, trasat obustavi plaćanje ili ako je izvršenje nad njegovom imovinom ostalo bezuspješno, imalac mjenice može vršiti regres tek pošto bude podnio trasatu mjenicu na isplatu i pošto protest bude podignut.

U slučaju otvaranja stečaja, odnosno likvidacije nad imovinom trasata, prije ili poslije akceptiranja, kao i u slučaju stečaja, odnosno likvidacije otvorene nad imovinom trasanta mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje, imalac mjenice može vršiti regres kad podnese dokaz o otvaranju postupka stečaja, odnosno likvidacije.

Član 46

O odbijanju akceptiranja ili isplate imalac mjenice mora izvijestiti svog indosanta i trasanta u roku od četiri radna dana poslije dana protesta ili poslije dana podnošenja mjenice, ako u mjenici postoji odredba "bez troškova". Ako je protest zamijenjen u skladu sa članom 79 ovog zakona, rok se računa od dana unošenja izjave o odbijanju u registar protesta.

Svaki indosant mora, u roku od dva radna dana poslije dana primljenog izvještaja, saopštiti izvještaj indosantu koji mu prethodi, naznačujući imena i adrese lica koja su dala ranije izvještaje i tako redom sve do trasanta.

Kada se, u smislu st. 1 i 2 ovog člana, daje izvještaj bilo kojem od potpisnika mjenice mora se, u roku koji za ovog potpisnika važi, poslati takav isti izvještaj i njegovom avalisti.

Ako neki od indosanata nije označio svoju adresu ili je označio nečitko, dovoljno je da se izvještaj pošalje indosantu koji mu prethodi.

Izvještaj se može dati u bilo kojem obliku, pa i prostim vraćanjem mjenice.

Lice koje daje izvještaj dužno je dokazati da je to učinilo u propisanom roku.

Smatra se da je blagovremeno postupljeno i kad je pismo, kojim se izvještaj daje, predato pošti u propisanom roku.

Lice koje ne da izvještaj u propisanom roku ne gubi zbog toga svoja mjenična prava, ali odgovara za štetu koja nastane usljed njegovog propuštanja, do visine mjenične svote.

Član 47

Trasant, indosant ili avalista može odredbom "bez troškova", "bez protesta" ili bilo kojom drugom odgovarajućom odredbom, napisanom i potpisanom na mjenici, osloboditi njenog imaoca od obaveze da, radi vršenja regresa, podiže protest zbog neakceptiranja ili neisplate.

Odredba stava 1 ovog člana ne oslobađa imaoca mjenice od podnošenja mjenice u propisanim rokovima i od blagovremenog davanja izvještaja. Prekoračenje rokova dokazuje lice koje to ističe protiv imaoca mjenice.

Odredba koju je: trasant napisao djeluje prema svim potpisnicima; napisao indosant ili avalista djeluje samo prema onome koji ju je stavio. Ako imalac mjenice, suprotno odredbi koju je napisao trasant, podigne protest dužan je snositi protestne troškove. Kad odredba potiče od indosanta ili avaliste, troškovi protesta, ako je podignut, mogu se naplatiti od svih potpisnika.

Član 48

Lica koja su mjenicu trasirala, akceptirala, indosirala ili avalirala odgovaraju solidarno imaocu mjenice.

Imalac mjenice ima pravo da postupi protiv svih lica iz stava 1 ovog člana bilo pojedinačno, bilo protiv više njih, bilo protiv svih zajedno, pri tome nije dužan da se drži reda kojim su se oni obavezali.

Pravo iz stava 2 ovog člana pripada svakom potpisniku mjenice koji je iskupio.

Postavljanje zahtjeva protiv jednog od obveznika ne sprječava da se postupi protiv ostalih, makar oni dolazili poslije onoga protiv kojeg je prvo postupljeno.

Član 49

Imalac mjenice može zahtijevati od lica protiv kojeg vrši regres:

- 1) iznos za koji mjenica nije akceptirana ili isplaćena, kao i kamatu ako je bila u mjenici određena;
- 2) zateznu kamatu obračunatu u skladu sa propisom kojim se uređuje visina stope zatezne kamate;
- 3) troškove protesta, poslatih izvještaja kao i ostale troškove.

Ako se regres traži prije dospelosti, od mjenične svote se odbija eskont po stopi koju utvrđuje Evropska centralna banka, a koja važi na dan regresa.

Član 50

Lice koje je iskupilo mjenicu može zahtijevati od lica koja njemu odgovaraju:

- 1) cjelokupan iznos koji je isplatilo;

- 2) kamatu u visini eskontne stope koju utvrđuje Evropska centralna banka, računajući od dana kad se iskupljeni iznos mjenice isplatio;
- 3) troškove koje je imalo.

Član 51

Obveznik, protiv kojeg se vrši ili protiv kojeg se može vršiti regres ovlašćen je, kada isplati regresnu svotu, zahtijevati da mu se preda mjenica zajedno sa protestom i računom na kome je potvrđena isplata.

Svaki indosant koji je iskupio mjenicu može precrtati svoj indosament i indosamente indosanata koji poslije njega dolaze.

Član 52

Kad se vrši regres zbog djelimičnog akceptiranja, onaj koji je isplatio dio svote za koji mjenica nije bila akceptirana može zahtijevati da se ta isplata zabilježi na mjenici i da mu se o tome izda priznanica. Imalac mjenice dužan je, osim toga, da mu izda prepis mjenice, sa potvrdom da je vjeran originalu, kao i protest radi vršenja daljeg regresa.

Član 53

Svako ko ima pravo da vrši regres može, ukoliko nije protivno ugovoreno, da se naplati pomoću nove mjenice trasirane po viđenju na jedno od njemu odgovornih lica i plative u mjestu prebivališta toga lica (povratna mjenica).

Povratna mjenica obuhvata, pored iznosa iz čl. 49 i 50 ovog zakona, i naknadu za posredovanje, kao i taksu za povratnu mjenicu.

Ako povratnu mjenicu trasira imalac, mjenična svota se određuje po kursu koji ima mjenica po viđenju, trasirana iz mjesta plaćanja prvobitne mjenice na mjesto prebivanja obveznika na koga se vuče. Ako povratnu mjenicu trasira indosant, mjenična svota se određuje po kursu koji ima mjenica po viđenju trasirana iz mjesta prebivališta trasata povratne mjenice na mjesto prebivanja obveznika.

Član 54

Sa protekom rokova: za podnošenje mjenice po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju; za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili zbog neisplate i za podnošenje na isplatu mjenice koja sadrži odredbu "bez troškova" imalac mjenice gubi svoja prava protiv indosanata, protiv trasanta i protiv ostalih obveznika, izuzev akceptanta.

Ako se mjenica ne podnese na akceptiranje u roku koji je trasant odredio, imalac mjenice gubi pravo na regres i zbog neisplate i zbog neakceptiranja, osim ako iz sadržine odredbe ne proizilazi da se trasant samo htio osloboditi odgovornosti za akceptiranje.

Ako je rok za podnošenje određen u nekom indosamentu, onda se time može koristiti samo indosant koji je indosament napisao.

Član 55

Kad se u predviđenim rokovima mjenica ne može podnijeti ili protest podignuti zbog nesavladive prepreke (propisi države ili u slučaju više sile), onda se ti rokovi produžavaju.

Imalac mjenice dužan je da o slučaju više sile, bez odlaganja, obavijesti svoga indosanta i da to obavještaje, uz datum i svoj potpis, zabilježi na mjenici ili na alonžu, za ostalo važe odredbe člana 46 ovog zakona.

Kad viša sila prestane, imalac mjenice mora, bez odlaganja, da podnese mjenicu na akceptiranje ili na isplatu ili podignuti protest.

Ako viša sila traje duže od 30 dana poslije dospelosti, za vršenje regresa nije potrebno ni podnošenje ni protestovanje mjenice.

Kod mjenica po viđenju i na određeno vrijeme po viđenju, rok od 30 dana teče od dana kad je imalac mjenice izvijestio svog indosanta o višoj sili, makar to učinio i prije proteka rokova za podnošenje; kod mjenica na određeno vrijeme po viđenju rok od 30 dana povećava se tim vremenom po viđenju označenim u mjenici.

Ne smatraju se kao slučajevi više sile one prepreke koje su čisto lične za imaooca mjenice ili za onoga kome je on povjerio da mjenicu podnese ili da protest podigne.

Glava VIII

INTERVENCIJA

1. Zajednička odredba

Član 56

Trasant, indosant ili avalista mogu u mjenici naznačiti lice koje će po potrebi da akceptira ili da plati (intervenijent).

Intervenijent može mjenicu, pod uslovima propisanim ovim zakonom, da akceptira ili plati za bilo kojeg obveznika protiv koga se može vršiti regres.

Intervenijent može biti treće lice, trasat ili bilo ko od obavezanih po mjenici, izuzimajući akceptanta.

Intervenijent je dužan da u roku od dva radna dana obavijestiti o svojoj intervenciji onoga za koga je posredovao. Ako prekorači ovaj rok, odgovara do visine mjenične svote za štetu koja nastane usljed tog prekoračenja.

2. Akceptiranje intervencijom

Član 57

Akceptiranje intervencijom može se vršiti kad je prije dospjelogosti mjenice imalac ovlašćen na regres po mjenici koja se može podnijeti na akceptiranje.

Kad je na mjenici naznačeno lice da mjenicu po potrebi akceptira ili da je po potrebi u mjestu plaćanja isplati, imalac takve mjenice ne može prije dospjelogosti vršiti svoje pravo na regres protiv onoga koji je stavio tu oznaku, kao ni protiv potpisnika koji poslije njega dolaze, osim kad je mjenicu podnio naznačenom licu i podigao protest, pošto je ono odbilo akceptiranje.

U ostalim slučajevima imalac mjenice može odbiti akceptiranje intervencijom. Ali ako dopusti, gubi regres koji mu prije dospjelogosti pripada protiv onoga za koga je dat akcept, kao i protiv potpisnika koji za ovim dolaze.

Član 58

Akcept intervencijom bilježi se na mjenici; akcept potpisuje intervenijent. U akceptu se označava za koga je dat, ako se to ne naznači, smatra se da je dat za trasanta.

Član 59

Intervenijent, kad akceptira mjenicu, odgovara prema njenom imaoču i prema indosantima koji dolaze za dužnikom za koga je intervenisao onako kako taj dužnik odgovara.

Iako je mjenica intervencijom akceptirana, onaj za koga je to učinjeno, i tako isto oni koji njemu odgovaraju mogu, kad isplate iznos iz člana 49 ovog zakona, zahtijevati od imaoča da preda mjenicu zajedno sa protestom i računom na kome je potvrđena isplata.

3. Isplata intervencijom

Član 60

Isplata intervencijom može se vršiti u slučajevima u kojima je, o dospjelogosti, ili prije dospjelogosti, imalac mjenice stekao pravo na regres.

Isplata intervencijom obuhvata cjelokupan iznos koji bi inače imao da izmiri onaj za koga se interveniše.

Isplata se mora izvršiti najkasnije sutradan po posljednjem danu dozvoljenom za podizanje protesta zbog neisplate.

Član 61

Ako su mjenicu akceptirali intervenijenti koji imaju mjesto prebivališta u mjestu plaćanja ili ako su u mjenici označena da po potrebi plate lica koja u tom mjestu imaju mjesto prebivališta, imalac mjenice dužan je da mjenicu podnese svim tim licima i da, ako je to potrebno, podigne protest zbog neisplate najkasnije sutradan po posljednjem danu dozvoljenom za podizanje protesta.

Ako se protest ne podigne u roku iz stava 1 ovog člana, nemaju obavezu: onaj koji je naznačio adresu po potrebi ili za koga je intervencijom mjenica bila akceptirana, a tako isto i indosanti koji za njim dolaze.

Član 62

Imalac mjenice koji odbije isplatu intervencijom gubi regres protiv onih koji bi tom isplatom bili oslobođeni.

Član 63

Isplata intervencijom mora se potvrditi izjavom o izmirenju stavljenom na mjenici sa naznačenjem onoga za koga je plaćeno. Ako se lice za koga je plaćeno ne naznači, smatra se da je plaćeno za trasanta.

Mjenica i protest, ako je podignut, predaju se intervenijentu-platcu.

Član 64

Intervenijent-platac stiče prava koja proizilaze iz mjenice protiv onoga za koga je platio i protiv onih koji su ovome po mjenici obavezni, s tim što mjenicu ne može dalje indosirati.

Indosanti koji dolaze poslije potpisnika za koga je plaćeno oslobođeni su obaveze.

Kad više intervenijenata ponude isplatu, prvenstvo ima onaj koji oslobađa najviše obveznika. Ako, znajući za to, intervenijent postupi suprotno ovom pravilu, gubi regres protiv onih koji bi bili oslobođeni.

Glava IX

UMNOŽAVANJE I PREPISI

1. Umnožavanje

Član 65

Trasirana mjenica može se izdati u dva ili više istovjetnih primjeraka.

Primjerci iz stava 1 ovog člana moraju biti u svome slogu označeni tekućim brojem i ako se to ne učini, svaki primjerak smatra se kao posebna mjenica.

Svaki imalac mjenice, u kojoj nije označeno da je vučena samo u jednom primjerku, može o svom trošku zahtijevati izdavanje još jednog ili više primjeraka. Zahtjev se podnosi neposrednom indosantu, koji je dužan da mu u tom slučaju pomogne kod svoga indosanta i tako redom sve do trasanta. Indosanti su dužni da ponove svoje indosamente na novim primjercima.

Član 66

Isplata jednog od mjeničnih primjeraka oslobađa od obaveze i po svim drugim primjercima, makar u mjenici i ne stajalo da se isplatom po jednom primjerku poništava vrijednost i ostalih primjeraka. Trasat ostaje obavezan po svakom akceptiranom primerku koji mu ne bude vraćen.

Indosant koji je prenio primjerke na razna lica, kao i svi kasniji indosanti odgovorni su po svim nevraćenim primjercima koji nose njihov potpis.

Član 67

Ko pošalje jedan primjerak na akceptiranje dužan je da na ostalim primjercima označi ime lica kod koga se taj primjerak nalazi. Ovo lice dužno je da ga preda zakonitom imaoocu bilo kog drugog primjerka.

Ako ono odbije da to učini, zakoniti imalac drugog primjerka može vršiti regres tek kada protestom utvrdi:

- 1) da na njegov zahtjev nije predat primjerak poslat na akceptiranje;
- 2) da se ni po jednom drugom primjerku nije mogao dobiti akcept ili isplata.

2. Prepisi

Član 68

Svaki imalac mjenice ima pravo da načini od nje prepise.

Prepis mora sadržavati tačno prepisanu izvornu mjenicu sa indosamentima i svim drugim odredbama koje se na njoj nalaze. U prepisu se mora naznačiti gdje se završava.

Prepis se može indosirati i avalirati na isti način i sa istim dejstvom kao i izvorna mjenica.

Član 69

U prepisu se mora naznačiti lice kod koga se nalazi izvorna mjenica. Prepis u kome to nije učinjeno nema mjenično-pravne vrijednosti.

Lice kod kojeg se izvorna mjenica nalazi dužno je da mjenicu preda zakonitom imaoocu prepisa, a ako odbije, imalac prepisa može vršiti regres protiv onih koji su indosirali ili avalirali prepis tek pošto utvrdi protestom da na njegov zahtjev nije predata izvorna mjenica.

Ako izvorna isprava, nakon posljednjeg indosamenta, stavljenog prije nego što je načinjen prepis, sadrži odredbu "počev odavde indosament vrijedi samo na prepisu" ili bilo koju drugu oznaku koja ima isto značenje, ništav je svaki indosament koji bi poslije toga bio stavljen na izvornu mjenicu.

Glava X

PREINAČENJE MJENICE

Član 70

Ako je slog mjenice preinačen, oni koji su mjenicu potpisali poslije tog preinačenja odgovaraju prema preinačenom slogu, a raniji potpisnici odgovaraju prema prvobitnom slogu.

Glava XI

PROTEST

Član 71

Protest se podiže kod suda koji je mjesno nadležan za lice protiv kojeg se podiže protest.

Član 72

Kad se podiže protest, protestni organ, u smislu člana 107 ovog zakona, podnosi mjenicu onome protiv kojeg se protest traži i poziva ga da izvrši zahtijevanu činidbu.

Ako se traženo lice ne nađe u svom poslovnom prostoru, odnosno u stanu, kad nema poslovnog prostora ili ako se nađe, ali mu se zahtjev ne može saopštiti iz bilo kog razloga, protestni organ nije dužan da ponovi protestni postupak.

Smatra se da je dokazano da se poslovni prostor ili stan nijesu mogli pronaći samo onda ako je u protestu zabilježeno da se protestni organ bezuspješno raspitivao o tome kod nadležne jedinice lokalne samouprave.

Ako protestni organ nije bio dovoljno brižljiv u raspitivanju za poslovni prostor ili stan, protest je ipak valjan, ali se organ time ne oslobađa od odgovornosti za štetu.

Član 73

Protest mora sadržavati:

- 1) prepis protestovane mjenice, odnosno protestovanog mjeničnog prepisa, kao i svih izjava, odnosno napomena na njima, a ako se protest podiže po mjenici izdatoj na stranom jeziku, onda se mora priložiti i prevod mjenice, sa ovjerom onoga koji protest podiže;
- 2) ime ili firmu lica po čijem se zahtjevu i protiv koga se protest podiže;
- 3) potvrdu da traženo lice nije izvršilo činidbu koja se na osnovu mjenice od njega zahtjeva ili da ga protestni organ nije mogao naći u njegovom poslovnom prostoru ili stanu ili, ako ga je i našao, da mu iz bilo kog razloga nije mogao saopštiti zahtjev;
- 4) mjesto, dan, mjesec, godinu i čas kada je i poslovni prostor gdje je preduzet ili bezuspješno pokušao protestni postupak;
- 5) datum protesta, broj pod kojim je zaveden u registar protesta, službeni potpis protestnog organa, kao i pečat.

Protestni organ označiće u protestu kao nečitak onaj dio mjenice ili prepisa koji se ne može pročitati.

Ako traženo lice obrazloži odbijanje činidbe ili ako trasat postavi zahtjev po članu 25 stav 1 ovog zakona, treba i to zabilježiti u protestu.

Član 74

Kad se na osnovu iste mjenice zahtijeva više činidbi ili kad se ista činidba zahtijeva od više lica, umjesto više protesta može se podići samo jedan protest.

Član 75

Propuštena činidba, zbog koje je protest tražen, može se izvršiti i na ruke, odnosno u prisustvu protestnog organa iz člana 71 ovog zakona. Odredba ili uputstvo koje bi se tome protivilo nema vrijednosti prema licu koje ima da izvrši činidbu.

U slučaju isplate mjeničnog duga protestni organ potvrđuje tu isplatu na mjenici i mjenicu predaje licu koje je izvršilo isplatu.

Ako mjenični dužnik isplati jedan dio mjenične svote, to će se zabilježiti na izvornoj mjenici i u protestu i o tome platiocu izdati priznanicu na prepisu protestovane mjenice.

Član 76

Ako mjenični obveznik isplati mjeničnu svotu, ali odbije isplatu protestnih troškova, ova će se okolnost utvrditi protestom, a sama mjenica predati platiocu. Naknada protestnih troškova traži se na osnovu ovog protesta.

Član 77

Isprava o protestu mora se bez odlaganja predati imaocu mjenice ili licu koje je u njegovo ime podnijelo mjenicu na protest.

Član 78

Protestni organ dužan je cijelu sadržinu podignutih protesta zavoditi redom, po njihovom datumu i broju u protestni registar.

Oblik i način vođenja registra iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva pravde.

Na osnovu protestnog registra, protestni organ izdaje licima zainteresovanim po dotičnoj mjenici ovjerene prepise protesta uz naplatu takse.

Član 79

Ako trasant u slogu mjenice ne zahtijeva da protest bude u obliku javne isprave, protest zbog neakceptiranja ili neisplate može, po pristanku imaoca mjenice, biti zamijenjen pisanom izjavom na mjenici onog lica od koga je zahtijevano činjenje (trasat, akceptant, domicilijat, adresat po

potrebi ili intervenijent). Izjava ovih lica mora biti datirana, potpisana i u protestnom roku unijeta u registar protesta, o čemu protestni organ stavlja potvrdu na protestovanoj mjenici ili alonžu.

Vlada Republike Crne Gore može propisati do kojeg iznosa mjenice protestni organ može, umjesto protesta iz čl. 71 do 79 stav 1 ovog zakona, preporučenim pismom dostaviti prepis mjenice svim mjeničnim dužnicima, s napomenom da je mjenica protestovana. O tome se na zahtjev izdaje potvrda koja se upisuje u protestnom roku u registar protesta. U takvom slučaju izostaje izvještaj iz člana 46 ovog zakona.

Glava XII

ZASTARJELOST

Član 80

Svi mjenično-pravni zahtjevi protiv akceptanta zastarijevaju za tri godine, računajući od dospelosti.

Mjenično-pravni zahtjevi imaoca mjenice protiv indosanta i protiv trasanta zastarijevaju za godinu dana, računajući od dana blagovremeno podignutog protesta, a ako se u mjenici nalazi odredba "bez troškova" onda od dospelosti.

Mjenično-pravni zahtjevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastarijevaju za šest mjeseci, računajući od dana kad je indosant mjenicu iskupio ili od dana kad je postupljeno protiv njega kod suda.

Član 81

Zastarjelost se prekida podnošenjem tužbe sudu. Sa tužbom se izjednačavaju: prijava mjeničnog potraživanja u stečaju, odnosno likvidaciji, ostvarivanje mjenično-pravnih zahtjeva u toku parnice, pozivanje u zaštitu, izvještaj kojim tuženi obavještava svog prethodnika da je protiv njega podnesena regresna tužba. Izvještaj se saopštava preko suda ili neposredno preporučenim pismom, u kom se slučaju dan kada je pismo predao pošti uzima kao dan saopštenja.

Član 82

Prekinuta zastarjelost počinje ponovo teći:

- 1) u slučaju podnošenja tužbe i u slučaju ostvarivanja zahtjeva u toku parnice, od dana posljednje parnične radnje, ako se ni u jednom ni u drugom slučaju parnica ne nastavi;
- 2) u slučaju prijave potraživanja u stečaju, odnosno likvidaciji, od dana završetka stečajnog postupka, a u slučaju kad se u stečaju, odnosno likvidaciji ospori prijavljeno potraživanje, od dana osporavanja;
- 3) u slučaju pozivanja za zaštitu i izvještavanja o podnijetoj tužbi, od dana kad se parnica pravosnažno završi.

Član 83

Ako je povjerilac u toku posljednja tri mjeseca prije isteka roka zastarjelosti usljed prestanka sudskog rada ili usljed vojne službe u ratu ili usljed više sile iz člana 55 ovog zakona bio spriječen u ostvarivanju svojih mjeničnih prava, zastarjelost ne teče dok traje ta spriječenost. Rok zastare se prekida dok traje stečaj nad povjeriočevom imovinom, s tim što zastarjelost ne može nastupiti u roku kraćem od 30 dana od dana završetka stečaja, odnosno prestanka razloga za spriječenost u ostvarivanju mjeničnih prava.

Član 84

Ako parnično nesposobno lice u bilo kom trenutku u toku posljednja tri mjeseca roka zastarjelosti nema zastupnika, onda se zastarjelost koja protiv njega teče ne može završiti prije proteka tri mjeseca od trenutka kada je to lice postalo parnično sposobno ili je dobilo zastupnika.

Stav 1 ovog člana odnosi se i na zastupnika koji izgubi parničnu sposobnost i u slučaju postojanja sukoba interesa između zastupnika i parnično nesposobnog lica u pogledu podignute tužbe ili tužbe koja bi se mogla podići.

Zastarjelost jednog mjeničnog potraživanja koje čini dio zaostavštine ili koje tereti zaostavštinu ne može nastupiti prije proteka šest mjeseci poslije smrti ostavioca.

Član 85

Prekid i obustava zastarjelosti djeluju samo prema onome prema kome je nastao uzrok za prekid, odnosno obustavu.

Član 86

Čl. 83, 84 i 85 ovog zakona primjenjuju se i na uzroke prekida i obustave zastarjelosti inostranog prava.

Glava XIII

STICANJE BEZ OSNOVA

Član 87

Trasant, akceptant i indosant čije su se mjenične obaveze ugasile usljed zastarjelosti ili usljed toga što su propuštena činjenja propisana radi održanja mjeničnih prava odgovaraju imaoocu mjenice, ako su se na njegovu štetu bez osnova obogatili. Ostali mjenični obveznici oslobođeni su ove odgovornosti.

Imovinski zahtjev koji se zasniva na odgovornosti zbog sticanja bez osnova može se ostvarivati i na osnovu sudske odluke o amortizaciji nestale mjenice.

Odgovornost zbog sticanja bez osnova zastarjeva za tri godine, u svemu ostalom na ovu zastarjelost primenjuju se odredbe Zakona o obligacionim odnosima.

Glava XIV

PRAVO ZALOGE I ZADRŽAVANJA

Član 88

Sticanjem prava na tužbu ili na regres imalac mjenice stiče i pravo zadržavanja nad dužnikovim novcem, pokretnostima i hartijama od vrijednosti, koji su zakonitim putem došli u njegove ruke ili kojima može raspolagati.

Pravo zadržavanja nad predmetima iz stava 1 ovog člana ne može se vršiti, ako su dužnik ili treće lice, prilikom ili prije uručenja, stavili do znanja imaoocu mjenice da se predmeti daju u naročitu svrhu.

Imalac mjenice može se poslužiti pravom zadržavanja i prije nego što mu je potraživanje dospjelo, ako je prema dužniku pokrenut postupak stečaja, odnosno likvidacije ili ako je izvršenje novčanog duga iz njegove imovine ostalo bezuspješno ili ako je dužnik trgovac koji je obustavio svoja plaćanja. U ovim slučajevima ni stavljanje do znanja da se predmeti daju u naročitu svrhu ne isključuje vršenje prava zadržavanja, ako su dotični predmeti došli u ruke imaooca mjenice ili u njegovo raspolaganje prije nego što su nastupile gore navedene okolnosti ili prije nego što je on za njih saznao.

Član 89

Imalac mjenice mora, po mogućnosti bez odlaganja, obavijestiti dužnika o vršenju prava zadržavanja.

Ukoliko se stranke drukčije ne sporazumiju, pravo zadržavanja imaooca mjenice prestaje, ako se njegovo potraživanje dovoljno obezbijedi depozitom u novcu ili u hartijama od vrijednosti.

Član 90

Pravo zadržavanja ima isto dejstvo kao i pravo zaloge u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaloga na pokretnim stvarima. Imalac mjenice, po pisanom pristanku dužnika ili na osnovu pravosnažne presude suda nadležnog bilo za povjerioca bilo za dužnika kojom je priznato pravo zadržavanja može:

- 1) zadržani gotov novac upotrijebiti za izmirenje svoga potraživanja;
- 2) sa zadržanim drugim predmetima postupiti u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaloga na pokretnim stvarima.

Glava XV

AMORTIZACIJA MJENICE

Član 91

Onaj kome je nestala mjenica može nadležnom sudu mjesta plaćanja predložiti da je amortizuje.

U predlogu se mora iznijeti glavna sadržina nestale mjenice i učiniti vjerovatnim da je predlagač tu mjenicu imao ili da mu na osnovu ove pripada neko pravo.

Ako sud nađe da su podnijeti podaci dovoljni, izdaće oglas u kome će izložiti glavnu sadržinu nestale mjenice, s pozivom da je onaj kod koga se nalazi pokaže sudu u roku od 60 dana, jer će je inače sud, po isteku ovog roka, oglasiti za poništenu.

Oglas iz stava 3 ovog člana objaviće se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Ako je dan plaćanja već dospio, rok za pokazivanje teče od dana oglasa, a ako dan plaćanja dolazi tek kasnije, onda od protoka ovog dana. Ako mjenici po viđenju ili na određeno vrijeme po viđenju rok za podnošenje nije protekao, onda rok za pokazivanje nestale mjenice teče od posljednjeg dana roka određenog za podnošenje na viđenje.

O oglasu iz stava 4 ovog člana sud će obavijestiti predlagača i sva u mjenici imenovana lica.

Član 92

Predlagač amortizacije mora, da bi održao regres protiv trasanta neakceptirane mjenice, kao i protiv trasanta koji je zabranio podnošenje mjenice na akceptiranje, u toku roka određenog za podizanje protesta zbog neakceptiranja ili neisplate i u mjestu za to određenom, podići protest, podnoseći glavnu sadržinu nestale mjenice. Protest zamjenjuje podnošenje mjenice na akceptiranje ili na isplatu i podizanje odnosnih protesta. Naknada troškova za taj protest ne može se tražiti.

Na osnovu sudske odluke kojom se određuje postupak za amortizaciju, predlagač može, ako drukčije nije ugovorio, poslije dospelosti nestale mjenice, tražiti da akceptant, a u slučaju iz stava 1 ovog člana trasant, položi mjeničnu svotu nadležnom organu iz člana 43 ovog zakona. Takvom zahtjevu nema mjesta, ako onaj od koga se traži polaganje mjenične svote dokaže da predlagač nije imao pravo da traži amortizaciju.

Član 93

Ako se mjenica u toku roka određenog u oglasu ne podnese, onda sud oglašava nestalu mjenicu za amortizovanu i o tome izvještava akceptanta, odnosno trasanta neakceptirane mjenice ili trasanta koji je zabranio podnošenje mjenice na akceptiranje, stavljajući mu do znanja da mjeničnu svotu može isplatiti predlagaču amortizacije. Sud će o amortizovanju mjenice izvijestiti predlagača, kao i sva u mjenici imenovana lica.

Na osnovu amortizovane mjenice ne mogu se ostvarivati nikakva mjenična prava.

Na osnovu odluke o amortizaciji predlagač može protiv akceptanta, a u slučaju iz člana 92 stav 1 ovog zakona, protiv trasanta ostvariti svoja mjenična prava kao da ima neamortizovanu mjenicu, ali ti mjenični dužnici neće biti obavezni da izvrše isplatu, ako dokažu da je predlagač bespravno dobio odluku o amortizaciji.

Član 94

Ako se u roku koji je oglasom određen pojavi onaj kod koga se nalazi mjenica za koju je amortizacija tražena, sud će, pošto je mjenica pokazana predlagачu i pošto sasluša zainteresovana lica, obustaviti dalji postupak.

Glava XVI

SUKOBI ZAKONA

Član 95

Sposobnost lica da se mjenično obaveže određuje zakon njegove države. Ako taj zakon upućuje na zakon koje druge države, onda se primenjuje zakon te druge države.

Lice koje bi prema zakonu označenom u stavu 1 ovog člana bilo mjenično-pravno nesposobno, ipak je punovažno obavezano, ako je potpis dalo na području države po čijim bi zakonima imalo mjenično-pravnu sposobnost.

Član 96

Oblik primanja mjeničnih obaveza određuje zakon države na čijem su području te obaveze primljene.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

- 1) ako primljene mjenične obaveze nijesu punovažne prema odredbi stava 1 ovog člana, ali odgovaraju zakonu države gdje je neka kasnija obaveza primljena, onda okolnost da su ranije obaveze u pogledu oblika nepravilne ne oduzima punovažnost tim kasnijim obavezama;
- 2) mjenične obaveze između naših državljana primljene u inostranstvu, ako su u skladu sa ovim zakonom, punovažne su iako ne odgovaraju zakonu mjesta gde su nastale.

Član 97

Oblik i rokove protesta, kao i oblik ostalih činjenja potrebnih za vršenje ili za održavanje mjeničnih prava određuje zakon države na čijem se području mora podići protest ili izvršiti činjenje.

Član 98

Dejstvo obaveza akceptanta trasirane mjenice i izdavaoca sopstvene mjenice određuje zakon koji važi u mjestu gde su ove isprave plative.

Dejstvo koje proizvode obaveze ostalih mjeničnih dužnika određuje zakon države na čijem su području dati potpisi kojima su te obaveze primljene.

Član 99

Rokove za ostvarivanje regresnih zahtjeva određuje, u pogledu svih mjeničnih potpisnika, zakon mjesta u kome je mjenica izdata.

Zakon koji važi u mjestu izdavanja isprave određuje da li imalac mjenice stiče potraživanje koja mu je dala osnov za izdavanje isprave.

Član 100

Pitanje, da li se akcept može ograničiti na jedan dio svote i da li je imalac mjenice dužan ili ne da primi djelimičnu isplatu rješava se prema zakonu države gdje je trasirana mjenica plativa.

Po istom zakonu raspravlja se i pitanje djelimične isplate sopstvene mjenice.

Član 101

Zakon države gdje je mjenica plativa određuje mjere koje se imaju preduzimati u slučaju gubitka ili krađe mjenice.

Glava XVII

OSTALE ODREDBE

Član 102

Mjenično se može obavezati svako lice koje se prema propisima građanskog ili privrednog zakonodavstva može ugovorom obavezivati.

Član 103

Nepismeno lice ili lice koje ne može pisati mjenično se obavezuje kada na mjenici ili alonžu stavi rukoznak koji sud ovjeri. Štambilj, žig i pečat smatraju se kao rukoznak.

Mjenična obaveza može se primiti za nepismeno lice samo na osnovu punomoćja koje je ono izdalo i sud ovjerio, čime se ne mijenjaju zakonske odredbe o potpisivanju kod privrednih društava.

U sudsku ovjeru službeno lice mora staviti: da lično ili preko prisutnih svjedoka poznaje lice koje hoće da se mjenično obaveže ili da izda punomoćje, zatim da je pomenutom licu pročitana izjava kojom se mjenično obavezuje ili kojom daje punomoćje i da je ono potvrdilo da to odgovara njegovoj volji. Ovjera mora imati službeni broj, pečat i potpis službenog lica.

Član 104

Potpis slijepih lica na mjenici i na punomoćju izdatom radi mjeničnog zaduženja važi samo onda kada ga sud ovjeri na način propisan u članu 103 ovog zakona.

Član 105

Ako mjenica dospijeva na praznik, njena se isplata može zahtijevati tek sljedećeg radnog dana, kao i sva druga činjenja koja se tiču mjenice, naročito podnošenje na akceptiranje i protest.

Kad se neko od činjenja iz stava 1 ovog člana mora izvršiti u izvjesnom roku čiji je posljednji dan praznik, tada se taj rok produžava do prvog radnog dana koji dolazi odmah po proteku roka. Praznični dani u toku roka ubrajaju se pri izračunavanju roka.

Pod praznikom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se nedjelja, državni praznik i praznik ustanovljen zakonom koji važi u mjestu plaćanja mjenice.

Član 106

U zakonske ili rokove određene u mjenici u rok se ne uračunava dan u koji pada događaj od kada treba računati trajanje roka, već se kao početak roka uzima prvi naredi dan.

Nikakvi dani počeka, ni zakonski ni sudski, nijesu dopušteni.

Član 107

Podnošenje mjenice na akceptiranje ili na isplatu i sva druga činjenja koja se po ovom zakonu imaju preduzimati radi vršenja ili održavanja mjeničnih prava moraju se preduzeti u poslovnom prostoru i u vrijeme određeno kao radno od nadležnog organa. Ako se poslovni prostor ne može pronaći ili ako se iz mjenice ne vidi da traženo lice ima poslovni prostor, onda se mora tražiti u stanu.

U slučaju iz člana 28 stav 2 ovog zakona mjenica se podnosi na isplatu u poslovnom prostoru ili kod lica koje je trasat označio.

Činjenje se može obaviti i van poslovnog prostora, stana ili radnog vremena, ako na to pristane lice prema kome se vrši.

TREĆI DIO

SOPSTVENA MJENICA

Član 108

Sopstvena mjenica sadrži:

- 1) oznaku, unijetu u sam slog isprave da je mjenica na jeziku na kome je ona sastavljena;
- 2) bezuslovno obećanje da će se određena svota novca platiti;
- 3) označenje dospelosti;
- 4) mjesto gdje plaćanje treba da se izvrši;
- 5) ime onoga kome se ili po čijoj se naredbi mora platiti;

6) označenje dana i mjesta gde je sopstvena mjenica izdata;

7) potpis onoga koji mjenicu izdaje (izdavalac).

Član 109

Isprava koja ne sadrži neki od elemenata iz člana 108 ovog zakona ne vrijedi kao sopstvena mjenica, osim u slučajevima koji su određeni u st. 2, 3 i 4 ovog člana.

Sopstvena mjenica, u kojoj nije označena dospelost, smatra se kao mjenica po viđenju.

Ako nije naročito određeno, važi kao mjesto plaćanja, a ujedno i kao mjesto prebivališta izdavaoca ono mjesto koje je naznačeno kao mjesto izdavanja mjenice.

Sopstvena mjenica, u kojoj nije označeno mjesto izdavanja, smatra se da je izdata u mjestu koje je označeno pored imena izdavaoca.

Član 110

Na sopstvenu mjenicu, ukoliko nijesu u suprotnosti sa njenom prirodom, primjenjuju se sljedeće odredbe ovog zakona o trasiranoj mjenici;

- o indosamentu (čl. 12 do 21);
- o dospelosti (čl. 34 do 38);
- o plaćanju (čl. 39 do 43);
- o regresu zbog neisplate (čl. 44 do 51 i 53 do 55);
- o intervenciji (čl. 56 i 60 do 64);
- o prepisima (čl. 68. i 69);
- o preinačenju mjenice (član 70);
- o protestu (čl. 71 do 79);
- o zastarjelosti (čl. 80 do 86);
- o sticanju bez osnova, pravu zaloge i zadržavanja (čl. 87 do 90);
- o amortizaciji (čl. 91 do 94);
- o sukobu zakona (čl. 95 do 101);
- ostale odredbe (čl. 102 do 107).

Na sopstvenu mjenicu primjenjuju se odredbe ovog zakona o mjenici plativoj kod trećeg lica ili u mjestu različitom od trasatovog prebivališta (čl. 6 i 28), o određivanju kamate (član 7), o razlikama u označenjima svote koja se ima platiti (član 8), o punovažnosti potpisa stavljenog na mjenici koja sadrži potpise pomenute u članu 10, o punovažnosti potpisa lica koje radi bez ovlašćenja ili koje prekorači svoja ovlašćenja (član 10), kao i o naknadnom ispunjavanju (član 18 stav 2).

Na sopstvenu mjenicu primjenjuju se i odredbe ovog zakona o avalu (čl. 31, 32 i 33). U slučaju predviđenom u članu 32 stav 4 ovog zakona, ako se u avalu ne naznači za koga je dat, važi da je dat za izdavaoca sopstvene mjenice.

Član 111

Izdavalac sopstvene mjenice odgovara onako kako odgovara akceptant trasirane mjenice.

Sopstvene mjenice plative na određeno vrijeme po viđenju moraju se podnijeti na viđenje izdavaocu u rokovima određenim u članu 24 ovog zakona. Izdavalac potvrđuje viđenje datiranim potpisom na samoj mjenici, a rok po viđenju teče od datuma viđenja. Ako izdavalac odbije da potvrdi viđenje, to odbijanje se mora ustanoviti protestom iz člana 26 ovog zakona, od čijeg datuma teče rok po viđenju.

ČETVRTI DIO

JEDINSTVENI MJENIČNI BLANKET

Član 112

Mjenica se izdaje na jedinstvenom mjeničnom blanketu.

Član 113

Centralna banka posebnim propisom utvrđuje izgled jedinstvenog mjeničnog blanketa u Republici Crnoj Gori.

PETI DIO

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 114

Na oblik i dejstvo mjeničnih izjava koje su date na mjenicama prije stupanja na snagu ovog zakona, kao i na radnje potrebne za održavanje i ostvarivanje mjeničnih prava primjenjuju se odredbe Zakona o mjenici ("Službeni list FNRJ", broj 104/46, "Službeni list SFRJ", br. 16/65, 54/70, 57/89 i 46/96).

Član 115

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje primjena Zakona o mjenici ("Službeni list FNRJ", broj 104/46, "Službeni list SFRJ", br. 16/65, 54/70, 57/89 i 46/96) u Republici Crnoj Gori.

Član 116

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".